

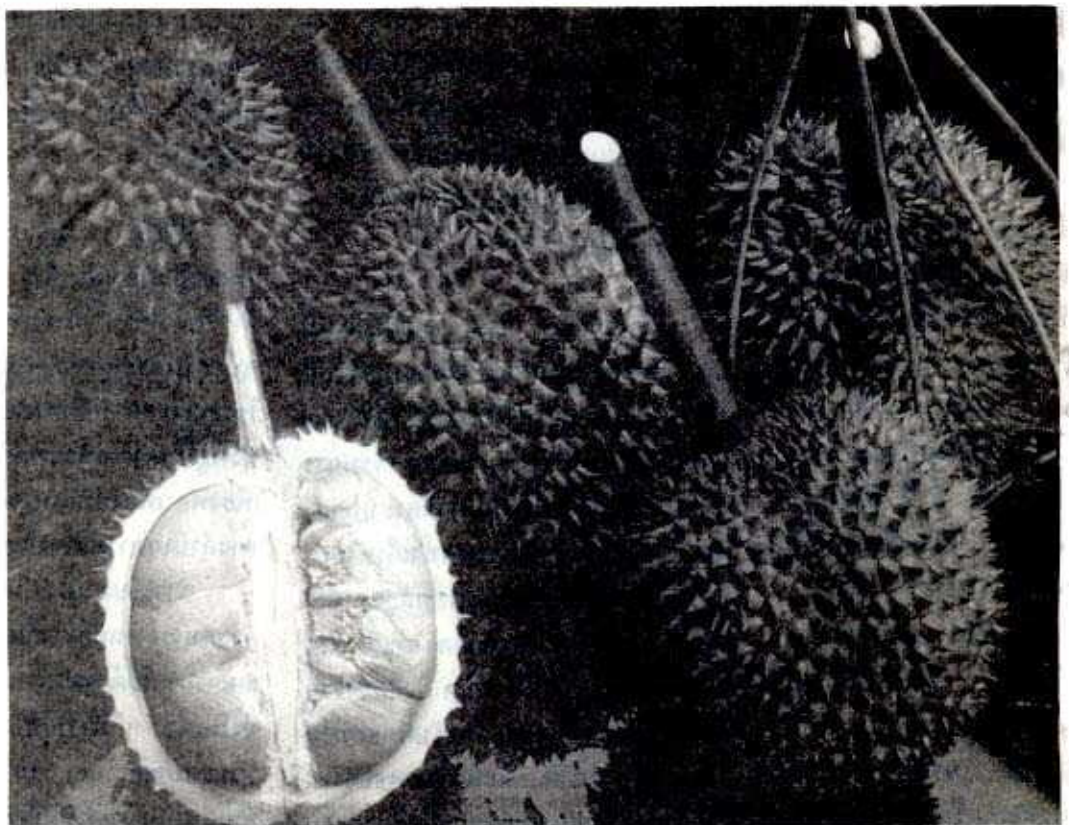
พจนานุกรม พจนานุกรม

ปีที่ 40 ฉบับที่ 10285 / 37 วันที่ 5-11 ธันวาคม 2532 ราคา 5.00 บาท

การผสมเกสรทุเรียนให้ติดผลดกและ

คุณภาพดี (1)

การผสมเกสรทุเรียนให้ติดผลดกและคุณภาพดี(1) ทรงพล สมศรี

ทุเรียนเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย ทำรายได้ให้แก่ชาวสวนเป็นอย่างดี คิดเป็นมูลค่ากว่าพันล้านบาท นอกจากนี้ใช้บริโภคภายในประเทศแล้ว ยังสามารถส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ จากสถิติการส่งออกผลไม้ของกรมศุลกากร (2531) รายงานว่า ปีพ.ศ. 2530

ประเทศไทยส่งออกผลทุเรียนสดมากเป็นอันดับ 1 ของผลไม้ทั้งหมด มีมูลค่าถึง 225 ล้านบาท และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาที่สำคัญมากประการหนึ่งในการผลิตทุเรียนของชาวสวนคือ การที่ทุเรียนพันธุ์การค้าบางพันธุ์มีเปอร์เซ็นต์การติดผลต่ำโดยเฉพาะพันธุ์ชะนี ซึ่งในรายงานว่าปีพ.ศ. 2501 พบว่าในทุเรียน 10 พันธุ์ มีการผสมเกสรตามธรรมชาติ ประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์ แต่พันธุ์ชะนี ติดผลเพียง 2.15 เปอร์เซ็นต์ ก้านยาวติดผล 6.93 เปอร์เซ็นต์ และปี พ.ศ. 2509 พันธุ์ชะนีติดผล 0.18 เปอร์เซ็นต์ ก้านยาวติดผล 2.9 เปอร์เซ็นต์

และถึงแม้ทุเรียนจะติดผลดีก็มักจะติดผลตามปลายกิ่งหรือกิ่งเล็กทำให้การปฏิบัติดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวยากลำบาก นอกจากนี้เมื่อผลโตขึ้นหรือเมื่อมีลมพายุหรือฝนตกหนัก ก็มักทำให้กิ่งฉีกหักเสียหาย

การทดลองเพื่อแก้ปัญหา ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี กรมวิชาการเกษตร ได้ทำการทดลองผสมเกสรทุเรียนพันธุ์ชะนี ก้านยาว กระดุมทอง ชมพูศรี หมอนทอง และอีหนัก โดยใช้เกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ ได้แก่ ชะนี ก้านยาว หมอนทอง กบพิกุลทอง กะเทย กระดุมทอง ชมพูศรี และนกหยิบ

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการติดผลน้อยของทุเรียน เพื่อเพิ่มการติดผลตามกิ่งใหญ่หรือกิ่งต่ำ ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ เพื่อทราบอิทธิพลของละอองเกสรที่มีต่อการติดผลและคุณภาพทุเรียน และเป็นแนวทางในการสร้างทุเรียนพันธุ์ลูกผสมใหม่ในอนาคต โดยทำการทดลองที่สถานีทดลองพืชสวนพลิว และสวนเกษตรกร จังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2529 ถึง

เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2531

อุปกรณ์ที่ใช้ผสมเกสร

ฟู่กัน ขวดใส่ละอองเกสร ถุงผ้าขาวบาง กรรไกรเล็ก กรรไกร
ตัดแต่งกิ่ง บันได ไฟฉาย สายไฟพร้อมหลอดไฟ ป้ายบันทึกชื่อกลุ่มผสม
ขั้นตอนการผสมเกสรทุเรียน

ในช่วงเวลา 9.00-12.00 น. ทำการตัดแต่งดอกพันธุ์แม่ให้
เลือกเฉพาะดอกระยะดอกขาว คือ กลีบดอกแทงผ่านกลีบเลี้ยงออก
มาแล้วแต่ยังไม่บาน จะบานพร้อมรับการผสมเกสรได้ในตอนกลางคืน
นั้น หลังจากนั้นทำการตัดเกสรตัวผู้ออก (Emasculation) แล้วคลุม
ถุงผ้าขาวบางไว้

ต่อมาเวลาประมาณ 19.00-19.30 น. ทำการเก็บละอองเกสร
ตัวผู้ของพันธุ์พ่อที่จะนำมาผสม โดยใช้กรรไกรเล็กตัดเฉพาะอับ
ละอองเกสรตัวผู้ที่แตกแล้ว ซึ่งจะเห็นละอองเกสรสีขาวเกาะติดอยู่
ใส่ลงในขวดหรือกระบอกพลาสติก จากนั้นทำการผสมเกสรตั้งแต่
เวลา 19.30 น. เป็นต้นไป โดยใช้ฟู่กันแตะละอองเกสรตัวผู้ไปป้ายที่
ยอดเกสรตัวเมียซึ่งมีลักษณะกลม สีเหลือง ของดอกพันธุ์แม่ที่เตรียม
ไว้ แล้วคลุมด้วยถุงผ้าขาวบางไว้ตามเดิมเป็นเวลา 1-3 วัน ทำการผูก
ป้าย บันทึก วัน เดือน ปี ที่ผสมและชื่อกลุ่มผสม แล้วบันทึกการติดผล
และการเจริญเติบโตของผลหลังผสมเกสรทุก 7 วัน จนถึงผลแก่เก็บ
เกี่ยว เมื่อผลแก่เก็บเกี่ยวได้ทำการบันทึกลักษณะคุณภาพของผล

ผลการทดลองการติดผลของทุเรียน

การติดผลในพันธุ์แม่ชะนี พบว่าเมื่ออายุ 14 วัน หลัง
ผสมเกสรทุเรียนพันธุ์ชะนีที่ผสมเกสรตามธรรมชาติและผสมตัว
เอง โดยใช้ละอองเกสรตัวผู้ทั้งจากต้นเดียวกันและต่างต้น มีการติดผล
น้อยคือ 0-6 เปอร์เซ็นต์ แต่เมื่อผสมข้ามพันธุ์ ช่วยให้ติดผลมากขึ้น
เป็น 30-63 เปอร์เซ็นต์ โดยผสมด้วยละอองเกสรพันธุ์หมอนทองติด
ผลสูงที่สุด 63 เปอร์เซ็นต์ และเมื่ออายุ 114 วัน หลังผสมเกสร

ทุเรียนพันธุ์ชะนีที่ผสมเกสรตามธรรมชาติและผสมตัวเองคิดผลน้อยมากคือ 0-0.5 เปอร์เซ็นต์

แต่ผสมข้ามพันธุ์คิดผลมากคือ 4-27 เปอร์เซ็นต์ โดยทุเรียนพันธุ์ชะนีที่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์ก้านยาวคิดผลมากที่สุด 27 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์หมอนทองคิดผล 25 เปอร์เซ็นต์

การคิดผลในพันธุ์แม่ก้านยาว พบว่าเมื่ออายุ 14 วัน หลังผสมเกสร ทุเรียนพันธุ์ก้านยาวที่ผสมเกสรตามธรรมชาติคิดผล 21 เปอร์เซ็นต์ แต่การผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์ชะนีและหมอนทอง คิดผล 87 และ 89 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ และเมื่ออายุ 109 วัน หลังผสมเกสรทุเรียนพันธุ์ก้านยาวที่ผสมเกสรตามธรรมชาติไม่คิดผลเลย แต่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์ชะนีและหมอนทองคิดผลมากคือ 31 และ 30 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

การคิดผลในพันธุ์แม่กระดุมทอง พบว่าเมื่ออายุ 14 วัน หลังผสมเกสรทุเรียนพันธุ์กระดุมทองผสมเกสรตามธรรมชาติไม่คิดผลเลย แต่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ คิดผล 15-70 เปอร์เซ็นต์ โดยผสมด้วยละอองเกสรพันธุ์ชะนีคิดผลมากที่สุด 70 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาผสมด้วยเกสรตัวผู้พันธุ์ชมพูศรี หมอนทอง กบพิกุลทอง กระดุมทอง ก้านยาว คิดผล 51 45 33 31 และ 15 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ และเมื่อมีอายุ 84 วันหลังผสมเกสรทุเรียนพันธุ์กระดุมทองผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ คิดผล 11-38 เปอร์เซ็นต์ โดยผสมด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์ชะนีคิดผลมากที่สุด 38 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ ผสมด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์ชมพูศรีคิดผล 35 เปอร์เซ็นต์

การคิดผลในพันธุ์แม่หมอนทอง พบว่าเมื่ออายุ 14 วันหลังผสมเกสร ทุเรียนพันธุ์หมอนทองผสมเกสรตามธรรมชาติผสมด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์นกกหยิบ ชะนี และกบพิกุลทอง ไม่คิดผลเลย แต่ผสมด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์หมอนทองจากต่างต้นคิด

ผลมากที่สุด 16.9 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาผสมด้วยละอองเกสรตัวผู้ พันธุ์ชมพูศรี ก้านยาวและกระดุมทอง คิดผล 9.9 5.2 และ 0.7 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ สำหรับการทดลองครั้งนี้เนื่องจากต้นที่ทำการทดลองมีการแตกใบอ่อนขณะดอกบานและติดผลอ่อนทำให้เปอร์เซ็นต์การติดผลทุกกลุ่มผสมไม่ค่อยดี ซึ่งจะได้ทำการทดลองซ้ำใหม่ในปีต่อไป

การติดผลในพันธุ์แม่ชมพูศรี พบว่าเมื่ออายุ 14 วัน

หลังผสมเกสรทุเรียนพันธุ์ชมพูศรีผสมเกสรตามธรรมชาติผสมด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์ชมพูศรี กบพิกุลทอง และกระดุมทองไม่ติดผลเลย แต่ผสมด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์ชะนีติดผลมากที่สุด 10.6 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาผสมด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์หมอนทองและก้านยาว คิดผล 4.3 และ 2.5 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ สำหรับการทดลองในครั้งนี้ ขณะทำการผสมเกสรฝนตกพรำ ๆ ตลอดเวลา น้ำฝนชะละอองเกสรตัวผู้ทำให้เปอร์เซ็นต์การติดผลไม่ดีซึ่งจะได้ทำการทดลองซ้ำใหม่ในปีต่อไป

การติดผลในพันธุ์แม่อีหนัก พบว่าเมื่ออายุ 14 วัน

หลังผสมเกสร ทุเรียนพันธุ์แม่อีหนักผสมเกสรตามธรรมชาติติดผล 30 เปอร์เซ็นต์ แต่ผสมข้ามพันธุ์ติดผลมากตั้งแต่ 57-78 เปอร์เซ็นต์ โดยผสมด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์ชะนีติดผลมากที่สุด 78 เปอร์เซ็นต์ และผสมด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์หมอนทองติดผล 57 เปอร์เซ็นต์

การเจริญเติบโตของผลทุเรียน

พบว่า การเจริญเติบโตของผลทุเรียนที่ได้จากการผสมเกสรทุกกลุ่มผสม ทั้งในพันธุ์แม่ชะนีและก้านยาว เป็นแบบ simple sigmoid curve ผลทุเรียนที่เกิดจากการผสมข้ามพันธุ์มีการเจริญเติบโตรวดเร็วกว่าผลทุเรียนที่ผสมเกสรตามธรรมชาติ โดยเฉพาะตั้งแต่สัปดาห์ที่ 10 หลังผสมเกสรเป็นต้นไป โดยมีทั้งขนาดความยาวและความกว้างของผลเพิ่มขึ้นมากกว่า

ลักษณะและส่วนประกอบของผล

ลักษณะภายนอกและภายในของผลทุเรียนที่เกิดจากการ

ผสมเกสรระหว่างเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ กับพันธุ์แม่ชะนี พบว่าผล
ทุเรียนที่ผสมเกสรตามธรรมชาติและผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้
จากพันธุ์ชะนีต้นเดียวกันหรือต่างต้น ส่วนมากมีลักษณะรูปทรงผล
บิดเบี้ยว

ส่วนรูปทรงของผลที่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์
หมอนทอง ก้านยาว กบพิกุลทอง และกะเทย มีลักษณะสวยงาม
พุ่มเต็มเกือบทุกพุ่ม และมีขนาดผลใหญ่กว่า น้ำหนักผลมากกว่าผลที่
ผสมเกสรตามธรรมชาติ ส่วนลักษณะเนื้อ สีเนื้อ รสชาติ ความหนา
เนื้อ น้ำหนักเนื้อต่อเมล็ดของผลทุเรียนที่ผสมเกสรด้วยละอองตัวผู้
พันธุ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ไม่แตกต่างจากผลทุเรียนที่ผสมเกสรตาม
ธรรมชาติ แต่จะได้เมล็ดเต็มมากขึ้นและจำนวนเมล็ดต่อผลมากขึ้น

ลักษณะภายนอกและภายในของผลทุเรียนที่เกิดจากการผสม
เกสรระหว่างเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ กับพันธุ์แม่ก้านยาว พบว่าผล
ทุเรียนที่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์ชะนีและหมอนทอง
มีลักษณะรูปทรงผลกลม สวยงาม พุ่มเต็มทุกพุ่ม ส่วนลักษณะเนื้อ
สีเนื้อ รสชาติ น้ำหนักเนื้อ ต่อน้ำหนักเมล็ดก็ไม่แตกต่างกัน

ลักษณะภายนอกและภายในของผลทุเรียนที่เกิดจากการผสม
เกสรระหว่างเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ กับพันธุ์แม่กระดุมทอง พบว่าผล
ทุเรียนที่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ ส่วนมากมี
ลักษณะรูปทรงผลกลม สวยงามพุ่มเต็มเกือบทุกพุ่ม โดยเฉพาะผลที่ผสม
ด้วยเกสรตัวผู้พันธุ์ชะนีและชมพูศรี ส่วนลักษณะเนื้อ สีเนื้อ รสชาติ
ก็ไม่แตกต่าง จากกระดุมทอง ผสมเกสรตามธรรมชาติ แต่มีเปอร์เซ็นต์
เมล็ดลีบตั้งแต่ 29-55 เปอร์เซ็นต์ โดยผสมด้วยเกสรตัวผู้พันธุ์ชะนีมี
เปอร์เซ็นต์เมล็ดลีบสูงที่สุด 55 เปอร์เซ็นต์ และมีอัตราส่วนน้ำหนัก
เนื้อต่อน้ำหนักเมล็ดตั้งแต่ 2.5:1-4:1

ลักษณะภายนอกและภายในของผลทุเรียนที่เกิดจากการผสม
เกสรระหว่างเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ กับพันธุ์แม่หมอนทอง พบว่าผล
ทุเรียนที่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์หมอนทอง ก้านยาว

ผสมเกสรระหว่างเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ กับพันธุ์แม่ชะนี พบว่าผล
ทุเรียนที่ผสมเกสรตามธรรมชาติและผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้
จากพันธุ์ชะนีต้นเดียวกันหรือต่างต้น ส่วนมากมีลักษณะรูปทรงผล
บิดเบี้ยว

ส่วนรูปทรงของผลที่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์
หมอนทอง ก้านยาว กบพิกุลทอง และกะเทย มีลักษณะสวยงาม
พุ่มเต็มเกือบทุกพุ่ม และมีขนาดผลใหญ่กว่า น้ำหนักผลมากกว่าผลที่
ผสมเกสรตามธรรมชาติ ส่วนลักษณะเนื้อ สีเนื้อ รสชาติ ความหนา
เนื้อ น้ำหนักเนื้อต่อเมล็ดของผลทุเรียนที่ผสมเกสรด้วยละอองตัวผู้
พันธุ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ไม่แตกต่างจากผลทุเรียนที่ผสมเกสรตาม
ธรรมชาติ แต่จะได้เมล็ดเต็มมากขึ้นและจำนวนเมล็ดต่อผลมากขึ้น

ลักษณะภายนอกและภายในของผลทุเรียนที่เกิดจากการผสม
เกสรระหว่างเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ กับพันธุ์แม่ก้านยาว พบว่าผล
ทุเรียนที่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์ชะนีและหมอนทอง
มีลักษณะรูปทรงผลกลม สวยงาม พุ่มเต็มทุกพุ่ม ส่วนลักษณะเนื้อ
สีเนื้อ รสชาติ น้ำหนักเนื้อ ต่อน้ำหนักเมล็ดก็ไม่แตกต่างกัน

ลักษณะภายนอกและภายในของผลทุเรียนที่เกิดจากการผสม
เกสรระหว่างเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ กับพันธุ์แม่กระดุมทอง พบว่าผล
ทุเรียนที่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ ส่วนมากมี
ลักษณะรูปทรงผลกลม สวยงามพุ่มเต็มเกือบทุกพุ่ม โดยเฉพาะผลที่ผสม
ด้วยเกสรตัวผู้พันธุ์ชะนีและชมพูศรี ส่วนลักษณะเนื้อ สีเนื้อ รสชาติ
ก็ไม่แตกต่าง จากกระดุมทอง ผสมเกสรตามธรรมชาติ แต่มีเปอร์เซ็นต์
เมล็ดลีบตั้งแต่ 29-55 เปอร์เซ็นต์ โดยผสมด้วยเกสรตัวผู้พันธุ์ชะนีมี
เปอร์เซ็นต์เมล็ดลีบสูงที่สุด 55 เปอร์เซ็นต์ และมีอัตราส่วนน้ำหนัก
เนื้อต่อน้ำหนักเมล็ดตั้งแต่ 2.5:1-4:1

ลักษณะภายนอกและภายในของผลทุเรียนที่เกิดจากการผสม
เกสรระหว่างเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ กับพันธุ์แม่หมอนทอง พบว่าผล
ทุเรียนที่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้พันธุ์หมอนทอง ก้านยาว

กระดุมทอง และชมพูศรี มีลักษณะรูปทรงผลดี พูเต็มเกือบทุกพู โดยเฉพาะผลที่ผสมด้วยเกสรตัวผู้พันธุ์หอมทองจากต่างต้นและชมพูศรี ส่วนลักษณะเนื้อ สีเนื้อ รสชาติก็ไม่แตกต่างจากหอมทองที่ผสมเกสรตามธรรมชาติ แต่มีความหนาเนื้อมากตั้งแต่ 1.9-2.78 เซนติเมตร เปอร์เซ็นต์เมล็ดลึบ ตั้งแต่ 40-59 เปอร์เซ็นต์ อัตราส่วนน้ำหนักเนื้อต่อน้ำหนักผลตั้งแต่ 0.29:1-0.38:1 และอัตราส่วนน้ำหนักเนื้อต่อน้ำหนักเมล็ดตั้งแต่ 5.66:1-9.56:1

ลักษณะภายนอกและภายในของผลทุเรียนที่เกิดจากการผสมเกสรระหว่างเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ กับพันธุ์แม่ชมพูศรี เนื่องจากในขณะทำการผสมเกสรทุเรียนพันธุ์แม่ชมพูศรี มีฝนตกพำ ๆ ตลอดเวลาอาจทำให้เปอร์เซ็นต์การติดผลไม่ดี มีผลที่เก็บเกี่ยวได้เพียง 1 ผล คือมีผลผสมด้วยเกสรตัวผู้พันธุ์หอมทอง ซึ่งมีลักษณะรูปทรงผล ลักษณะเนื้อ สีเนื้อ รสชาติ ไม่แตกต่างจากผลทุเรียนพันธุ์ชมพูศรีที่ผสมเกสรตามธรรมชาติ

ลักษณะภายนอกและภายในของผลทุเรียนที่เกิดจากการผสมเกสรระหว่างเกสรตัวผู้พันธุ์ต่าง ๆ กับพันธุ์แม่อื่นัก พบว่าผลทุเรียนที่ผสมเกสรด้วยละอองเกสรตัวผู้จากพันธุ์ชะนีและหอมทอง มีลักษณะสวยงามพูเต็มทุกพู ส่วนลักษณะเนื้อ รสชาติ ไม่แตกต่างจากผลที่ผสมเกสรตามธรรมชาติ

การปรับวิธีการผสมเกสรทุเรียนให้ง่ายต่อการปฏิบัติของชาวสวน

ชาวสวนทุเรียนสามารถจะผสมเกสรทุเรียนเพื่อช่วยการติดผลของทุเรียนโดยเฉพาะพันธุ์ชะนีได้อย่างง่าย ๆ โดยที่ไม่ต้องทำหมันดอกพันธุ์แม่คือไม่ต้องตัดเกสรตัวผู้พันธุ์แม่ออกและไม่ต้องคลุมถุงผ้าขาวบางหลังผสมเกสรดังนี้ คือ

วิธีที่ 1 ทำการตัดดอกทุเรียนพันธุ์หอมทองหรือก้านยาวที่กำลังบานซึ่งพร้อมจะนำไปผสมโดยสังเกตเห็นละอองเกสรตัวผู้สีขาวเกาะอยู่บนอับเกสรตัวผู้มากมายในเวลาประมาณ 19.00-19.30 น.

หลังจากนั้นนำดอกทุเรียนดังกล่าวไปผสมเกสรโดยให้ส่วนของอับ
เกสรตัวผู้ที่มีละอองเกสรตัวผู้สีขาวแตะกับยอดเกสรตัวเมีย ซึ่งมี
ลักษณะกลมสีเหลืองของดอกทุเรียนพันธุ์ชะนีที่กำลังบานก็เป็นอันว่า
ใช้ได้

วิธีที่ 2 ทำการคัดเลือกเพาะชุดของเกสรตัวผู้ของดอกพันธุ์พ่อซึ่ง
ดอกทุเรียนหนึ่งจะมีชุดเกสรตัวผู้ 5-6 ชุด ในแต่ละชุดจะประกอบด้วย
ด้วยกันเกสรตัวผู้ประมาณ 5-18 ก้าน ที่ปลายของก้านเกสรตัวผู้
จะมีอับละอองเกสรตัวผู้อยู่ ก็ใช้มือจับก้านเกสรตัวผู้ของดอกพันธุ์
พ่อที่มีละอองเกสรตัวผู้สีขาวเกาะอยู่บนอับเกสรตัวผู้ไปแตะกับยอด
เกสรตัวเมียของดอกพันธุ์แม่

วิธีที่ 3 ทำการคัดเลือกเพาะอับเกสรตัวผู้ที่มีละอองเกสรตัวผู้สี
ขาวเกาะอยู่ของดอกพันธุ์พ่อ ใส่ในขวดพลาสติกแล้วใช้ฟู่กันแตะ
ละอองเกสรตัวผู้นำไปป้ายที่ยอดเกสรตัวเมียของดอกพันธุ์แม่

นอกจากนี้ถ้าชาวสวนต้องการให้ทุเรียนที่ผสมเกสรแก่พร้อม
กันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อสะดวกต่อการเก็บเกี่ยวก็ควรทำการคัดเลือก
ดอกในช่วงเวลา 9.00-12.00 น. ให้เหลือเฉพาะดอกระยะดอกขาว
ซึ่งจะบานพร้อมรับการผสมในตอนกลางคืนนั้นเหลือเพียง 2-10 ดอก
คือช่อและกิ่งหนึ่งเหลือช่อดอกที่มีระยะดอกขาวประมาณ 10-20 ช่อ
ดอกต่อกิ่ง เว้นระยะระหว่างช่อพอสมควร ช่อดอกที่อยู่ปลายกิ่งตัด
ทิ้งให้หมดโดยเลือกทำการผสมเกสรเฉพาะกิ่งใหญ่หรือกิ่งดำ ๆ ส่วน
กิ่งที่อยู่ด้านบนบนส่วนยอดของลำต้นไม่ต้องช่วยผสมเกสรก็ได้
เนื่องจากโดยธรรมชาติดอกที่อยู่บริเวณยอดของลำต้นจะติดผลดีอยู่
แล้ว

กรณีที่ชาวสวนทุเรียนต้องการผสมเกสรกิ่งสูงสามารถทำได้
ดังนี้

วิธีที่ 4 ทำการเก็บละอองเกสรตัวผู้ของดอกพันธุ์พ่อใส่ในขวด
แล้วใช้เชือกผูกขวดนำมาคล้องคอผู้ทำการผสมเกสร จากนั้น ผู้ทำ
การผสมเกสรต้องปีนต้นผสมเกสรกิ่งสูงได้ตามต้องการ โดยใช้ฟู่กัน
แตะละอองเกสรตัวผู้จากขวด นำไปป้ายที่ยอดเกสรตัวเมียของดอก

พันธุ์แม่ โดยทำการผสมดอกบริเวณโคนกึ่งถึงกลางกึ่งหรือดอกที่มีมือสามารถเอื้อมถึง

วิธีที่ 5 ทำการเก็บละอองเกสรตัวผู้ของดอกพันธุ์พ่อใส่กระป๋องพลาสติกแล้วใช้แปรงขนอ่อน (แปรงทาแลคเกอร์) ค่อยๆ (อาจเป็นไม้ไผ่หรือไม้ระกำ) ยาวเท่าไรก็ได้ตามต้องการ นำส่วนของแปรงขนอ่อนแตะละอองเกสรตัวผู้พันธุ์พ่อจากกระป๋องพลาสติกแล้วไปป้ายยอดเกสรตัวเมียของดอกพันธุ์แม่ที่อยู่บนกิ่งสูงๆ ได้ตามต้องการ

วิธีที่ 6 ในกรณีต้นทุเรียนต่างพันธุ์ที่ใช้เป็นต้นพ่อพันธุ์อยู่ใกล้กับต้นแม่พันธุ์ ใช้แปรงขนอ่อนค่อยๆ ไปปาดเกสรตัวผู้จากต้นพ่อพันธุ์ ละอองเกสรตัวผู้จะติดอยู่ที่ขนแปรง แล้วนำมาป้ายยอดเกสรตัวเมียของต้นแม่พันธุ์ หรืออาจจะสลับกันเป็นต้นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ก็ได้ ก็เป็นการช่วยผสมเกสรได้ทั้งสองฝ่าย

ประโยชน์ของการช่วยผสมเกสรทุเรียนโดยใช้เกสรตัวผู้ต่างพันธุ์

1. ช่วยทำให้ทุเรียนติดผลดีขึ้น ทุเรียนที่ออกทะวายก็สามารถช่วยให้ติดผลได้ดีขึ้น
2. สามารถควบคุมการติดผลตามกิ่งใหญ่หรือกิ่งต่ำๆ ได้ โดยกำหนดตำแหน่งการติดผล ได้ทำให้ไม่ต้องค้ำกิ่ง โยงกิ่ง เมื่อผลทุเรียนโตขึ้น
3. การปฏิบัติดูแลง่ายทั้งการตัดแต่งผล หรือฉีดยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช
4. การเก็บเกี่ยวง่าย ถ้าผสมเกสรกับกิ่งต่ำหรือตามโคนกิ่งที่ใกล้กับลำต้น
5. กำหนดวันเก็บเกี่ยวได้ ประมาณ 120 วัน หลังวันผสมเกสรในพันธุ์ขณะนี้
6. ทำให้ทุเรียนแก่ใกล้เคียงกัน ถ้าผสมเกสรกับดอกที่ตัดแต่งให้เหลือเฉพาะดอกรุ่นเดียวกัน

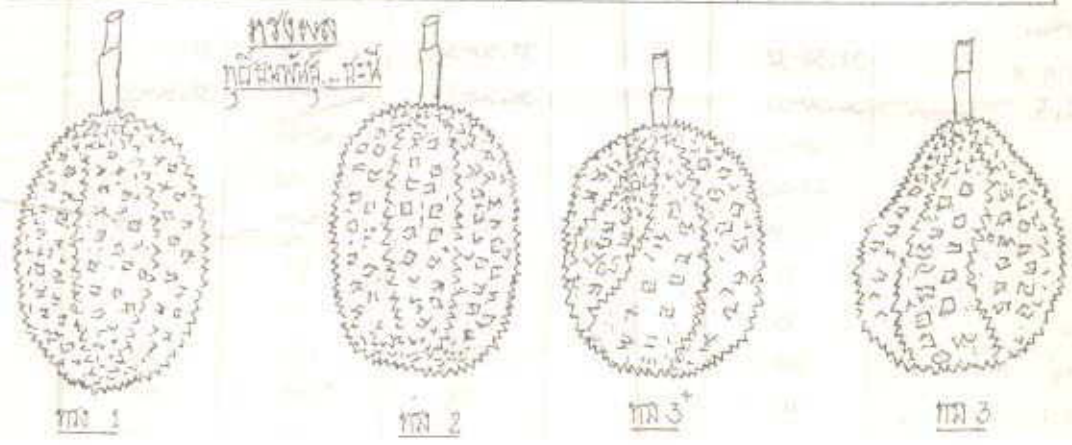
7. รูปทรงผล สวยงาม พูเต็มเกือบทุกพู น้ำหนักผลและขนาดผลดีขึ้น

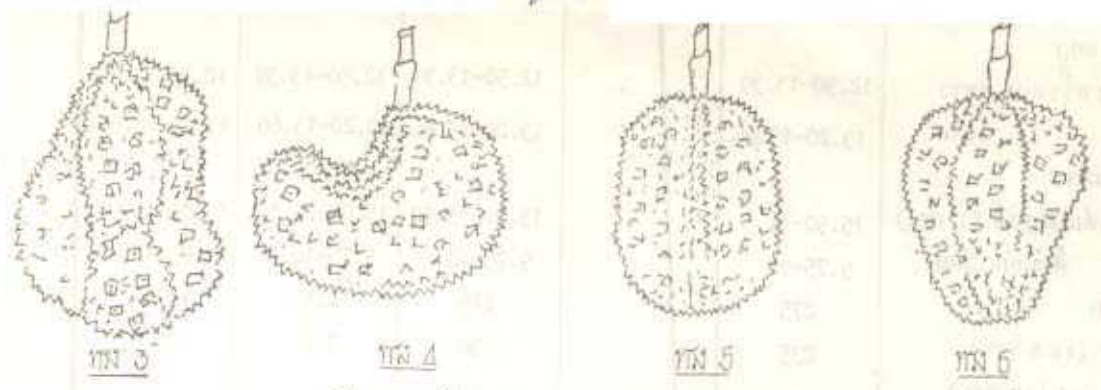
8. ผลเจริญเติบโตได้เร็วขึ้น

9. ลักษณะคุณภาพ สีเนื้อ รสชาติ ไม่เปลี่ยนแปลง แต่มีจำนวนเมล็ดมากขึ้น

1. มาตรฐานคุณภาพทุเรียนพันธุ์ชะนี กำหนดตามมติที่ประชุมและสัมมนากำหนดมาตรฐานคุณภาพทุเรียน และเงาะ เพื่อการส่งออก วันที่ 7 มีนาคม 2531 ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

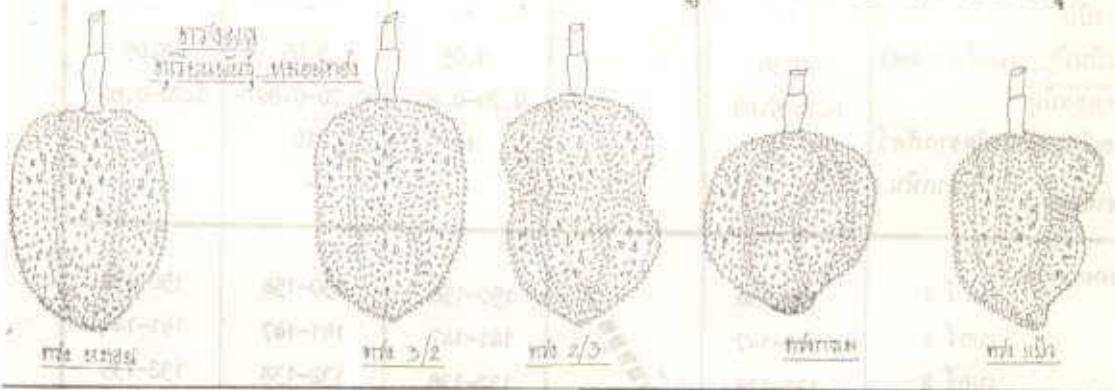
ชั้น Class	พิเศษ (Extra)	1 (I)	2 (II)
ลักษณะภายนอก			
ทรงผล	1 2 3 ⁺	3	1 2 3 ⁺ 3 3 ⁻
น้ำหนักผล (กก.)	2.0-3.5	2.0 - 3.0	มากกว่า 3.5 มากกว่า 2.5-3.0 แต่ไม่เกิน 3.0 4.5 ต่ำกว่า 2.0 แต่ไม่ต่ำกว่า 1.0
สภาพความสมบูรณ์	ปราศจากโรคและแมลง มีตำหนิเล็กน้อยที่ไม่สามารถมองเห็น โคซิกเจน	ปราศจากโรคและแมลงมีตำหนิโคโรเนชัน แต่ไม่เกินกระทั่งถึงสภาพภายใน	ปราศจากโรคและแมลง มีตำหนิโคโรเนชันแต่ไม่บ่งชี้กระทั่งถึงสภาพภายใน
ลักษณะภายในเนื้อสุก			
สภาพความสมบูรณ์สีเนื้อ	ไม่มีอาการ โส้มน เคาเขา เหลือง	อาการ โส้มน เคาเขา เหลือง	ไม่มีอาการ โส้มน เคาเขา เหลือง

หมายเหตุ ทั้ง 3 ชั้น ต้องประกอบด้วยมาตรฐานขั้นต่ำของ ลักษณะภายในอื่น ๆ กล่าวคือ มีกลิ่นหอม รสชาติหวานมัน เนื้อ ละเอียดยืดเหนียว ในชั้นพิเศษยอมให้มีชั้น 1 ปะปนได้ไม่เกิน 5% และในชั้น 1 ยอมให้มีชั้น 2 ปะปนได้ไม่เกิน 5%

2. มาตรฐานคุณภาพทุเรียนพันธุ์หมอนทอง กำหนดตามมติการประชุมและสัมมนากำหนดมาตรฐานคุณภาพทุเรียน และเงาะ เพื่อ การส่งออก วันที่ 7 มีนาคม 2531 ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

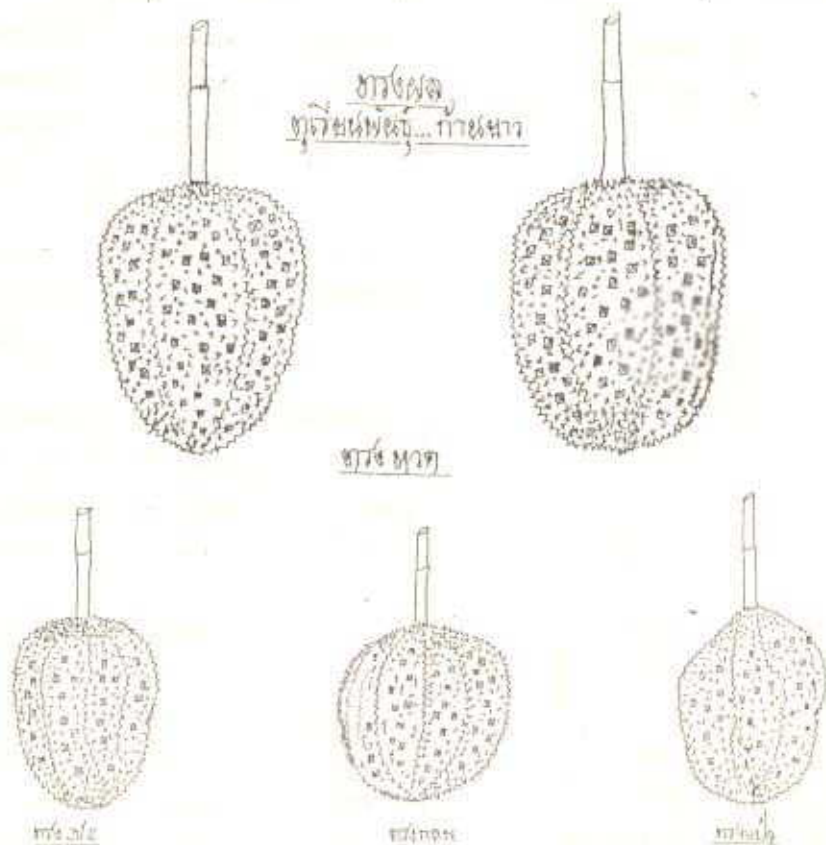

ชั้น Class	พิเศษ (Extra)	1 (I)	2 (II)
ลักษณะ			
ลักษณะภายนอก			
ทรงผล	ทรงหมอน 3/2	ทรงหมอน 3/2	2/3
น้ำหนักผล (กก.)	2.0 - 4.5	มากกว่า 4.5 ไม่เกิน 6	2.0 - 4.5
สภาพความสมบูรณ์	ปราศจากโรคและแมลง มีตำหนิเล็กน้อยในสีขาวของเห็นได้ชัดเจน	ปราศจากโรคและแมลง มีตำหนิเล็กน้อยในสีขาว กระทบถึงสภาพภายใน	ปราศจากโรคและแมลง มีตำหนิเล็กน้อยในสีขาว กระทบถึงสภาพภายใน
ลักษณะภายในเนื้อผล			
สภาพความสมบูรณ์	ไม่มีอาการ ไลซีสม เต่าเขา	ไม่มีอาการ ไลซีสม เต่าเขา	ไม่มีอาการ ไลซีสม เต่าเขา
สีเนื้อ	เหลืองอ่อน	เหลืองอ่อน	เหลืองอ่อน

หมายเหตุ ทั้ง 3 ชั้น ต้องประกอบด้วยมาตรฐานขั้นต่ำของ
ลักษณะภายในอื่น ๆ กล่าวคือ มีกลิ่นหอม รสชาติหวานมัน เนื้อ
ละเอียดเหนียว ในชั้นพิเศษยอมให้มีชั้น 1 ประปนได้ไม่เกิน 5%
และในชั้น 1 ยอมให้มีชั้น 2 ประปนได้ไม่เกิน 5%

3. มาตรฐานคุณภาพทุเรียนพันธุ์ก้านยาว กำหนดตามมติการ
ประชุมและสัมมนากำหนดมาตรฐานคุณภาพทุเรียน และเงาะ เพื่อ
การส่งออก วันที่ 7 มีนาคม 2531 ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

ชั้น Class	พิเศษ (Extra)	1 (I)	2 (II)
ลักษณะ			
<u>ลักษณะภายนอก</u>			
ทรงผล	หยาบ 3/2	หยาบ ก้น , 3/2	3/2
น้ำหนักผล (กก.)	3.01 - 4.5	2.0-3.0 2.5-4.5 2.01-3.0	1.5 - 2.0
สภาพความสมบูรณ์	ปราศจากโรคและแมลง มี ค่าเฉลี่ยเนื้อที่ในสามารถ มองเห็นโคกชัดเจน	ปราศจากโรคและแมลง มีตำหนิ ได้เล็กน้อยแต่ไม่มีผลกระทบถึง สภาพภายใน	ปราศจากโรคและแมลง มีตำหนิได้เล็กน้อยแต่ไม่ มีผลกระทบถึงสภาพภายใน
<u>ลักษณะภายในเบื้องต้น</u>			
สภาพความสมบูรณ์ สีเนื้อ	ไม่มีอาการ ไล่อิม เข้มเข้ เหลือง	ไม่มีอาการ ไล่อิม เข้มเข้ เหลือง	ไม่มีอาการ ไล่อิม เข้มเข้ เหลือง

หมายเหตุ ทั้ง 3 ชั้น ต้องประกอบด้วยมาตรฐานขั้นต่ำของ
ลักษณะภายในอื่น ๆ กล่าวคือ มีกลิ่นหอม รสชาติหวานมัน เนื้อ
ละเอียดเหนียว ในชั้นพิเศษยอมให้มีชั้น 1 ประปนได้ไม่เกิน 5%
ในชั้น 1 ยอมให้มีชั้น 2 ประปนได้ไม่เกิน 5%